

Jumalateenistus Nõos P, 31.05.26 kl 11, kolmainupüha

Lektsioonid: Ii 37:21–24; Jh 15:1–10

Pihikõne: Mt 12:32

Jutlus: Ef 4:1–6

Laulud: 396B (1–3); 141 (1–3, 4); 139 (1–3); 142 (1–4)

Mina, kes olen vang Kristuse pärast, kutsun teid üles elama selle kutsumise vääriliselt, millega te olete kutsutud, kogu alandlikkuse ja tasadusega, pika meelega, üksteist sallides armastuses, ning olles usinad rahusideme kaudu pidama Vaimu antud ühtsust. Üks ihu ja üks vaim, nagu te olete ka kutsutud üheks lootuseks oma kutsumise poolest; üks Issand, üks usk, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees.

Viimasel ajal, võiks isegi öelda viimastel nädalatel kõneldakse meie kirikus palju ühtsusest – seoses ühtlustatud peajumalateenistuse korraga. Ühest küljest püüab kiriku juhtkond luua meie väikses, kuid liturgiliselt kirjus kirikus ühtsust. Teisest küljest on see ühtsus, mis varem justkui mingil vaimulikul tasandil olemas oli – nimetagem seda rahuühtsuseks – kõikuma löönud. Ühtlustatud jumalateenistuse kord nüüd on, aga rahu, mis ju inimesi ka ühendab, sest nad ei rivaalitse siis omavahel, seda rahu on nagu vähemaks jäänud.

Meie tänane kirjakoht lubab eelkirjeldatud fenomeni teatud mõttes analüüsida ja võib-olla isegi mingeid lahendusi pakkuda.

Alustame kirjakohta teisest poolest, kus apostel toob välja kolmekordse kolmikühtsuse.

Esimene kolmikühtsus on üks ihu, üks vaim ja üks lootus. Seda on piibliteadlased nimetanud kiriku ühtsuseks. Esmalt on kirik Kristuse Ihu, milles on palju liikmeid – tunneme seda apostel Pauluse õpetust juba varasemast hästi.

Need liikmed on kogudusse kuuluvad kristlased, kel on selles Ihus kindel koht ja ülesanne. Ma arvan, et kõik teist, kes olete juba mõnda aega koguduseliikmed olnud, olete tunnetanud oma ülesannet: kellel muusikatöö, kellel hoolekandetöö, kellel korrastustöö, kellel teadustöö või loominguiline töö. Koguduses on sedalaadi ülesanne ning sellega seotud rahu ja kindlustunne kindlasti seotud liikmeksolekuga Kristuse Ihus, mis on ju elav, igavene Ihu.

Selle Ihu liikmeid seob kokku üks vaim, Püha Vaim. Vaimu ei saa mõõta ega kirjeldada: ta puhub nagu tuul, kuhu ta tahab. Siiski on Vaimu võimalik tunnetada, sest Vaimu viljad on teatavasti armastus, rahu ja rõõm ning palju muid ilusaid asju. Meie kirjakohtas nimetab apostel alandlikkust, tasadust, pikka meelt, sallivat armastust ning ühtsuse pidamist rahusideme kaudu. (Sellest rahusidemest tuleb veel hiljem juttu.) Seal, kus neid ilusaid asju on, on ka Püha Vaim. Seal, kus neid pole, pole ka Püha Vaimu. Nõnda näeb asju inimlik lihtsustatud ja piiratud arusaam, kuid usun, et see arusaam polegi väga vale.

Kristuse koguduse, ühe Kristuse Ihu juurde, mille liikmeid seob kokku üks Püha Vaim, kuulub ka üks lootus, lootus Jumalalt saadavale kirkusele (Rm 5:2) ehk igavesele elule. Aga lootus, ütleb apostel Paulus Rm 5:5, „ei jäta häbisse, sest Jumala armastus on välja valatud meie südamesse Püha Vaimu läbi, kes meile on antud”.

Niisiis on elu kirikus elu ühtsuses, elu Pühast Vaimus, elu lootusrikkuses. Või vähemalt peaks olema.

Teine kolmikühtsus on üks Issand, üks usk, üks ristimine. Piibliteadlased on seda nimetanud Kristuse ühtsuseks ja meie seotud-saamiseks Kristusega. Kristus on kõigi jaoks üks ja seesama. Pole võimalik, et keegi on Kristuse jaoks kallim kui mõni teine inimene. Kristus on surnud kõigi inimeste eest ja armastas seejuures kõiki inimesi ühepalju.

„Ühe usu” all mõeldakse piibliteadlaste arvates siin kontekstis mitte usutunnistust, mida igal jumalateenistusel loeme, vaid päästvatu usku, usku, mis usaldab Kristust ja viib meid järjest Temale lähemale. Võib ka öelda, et kristlane on kindel: mitte miski muu vägi kui Kristus ei vii teda igavese elu poole. Ja mitte mingi vägi ei suuda teda lahutada Jumala armastusest, mis on Kristuses Jeesuses, meie Issandas (Rm 8:39).

„Üks ristimine” on ühesugune ristimine Kristuse nimesse või siis ka Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse. See, kes tahab saada ristitud Kristuse nimesse, saab oma patud andeks ja tema nimi kirjutatakse Eluraamatusse. Ükski muu ristimine seda ei võimalda.

Kolmas kolmikühtsus on üks Jumal, üks Isa ja Tema, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees. Piibliteadlased nimetavad seda Jumala ühtsuseks.

Jumal on ainus tõeline Jumal (Jh 17:3). Tema kõrval pole ühtegi teist jumalat. See on oluline tõde maailmas, kus öeldakse, et paljude religioonide ja usundite jumal on üks ja seesama. Kui Jumal pole Looja Jumal, kes on end meile ilmutanud oma Poja Jeesuse Kristuse läbi, siis pole ta see Jumal, kellest Piiblis kõneldakse ja kellest kõneleb antud juhul apostel.

Jumal on ka kõikide Isa – nii nagu Jeesust võib nimetada kõikide vennaks. Jah, meil on kõigil ka oma lihane isa, kuid Jumal kui Isa seob meid kõiki oma lasteks, õdedeks ja vendadeks, kes me oma lihase isa puhul poleks. Ent kui meie Isa on Jumal, siis oleme puhta loogika järgi üksteise õed või vennad.

See, et Jumal on „kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees” on peetud ühest küljest panteistlikuks väljendiks, mis peegeldab hellenistlikku kujutlust kõiksusest: Jumal on kõik kõiges. Teisest küljest peitub selles määratluses panteistlikust seisukohast minu meelest vastuolu, sest kõikide üle ei saa korraga olla kõikide sees. Selline on kristlaste Jumala, kolmainu Jumala olemus. Kõik, mis on, on Temas, kuid samal ajal on Jumal siiski kõigest väljaspool ja vaatleb oma loodut, sest muidu poleks ta ju Algu ja Ots, Esimene ja Viimane, ajatuses olev ajaloo Issand.

Niisiis on Kristuse koguduse liikmeil palju asju, mille abil olla üksteisega ühendatud. Ja seda n-ö multiühtsust ei saa varjutada ega rikkuda mitte ükski inimlik vastuolu või rivaalitsemine. Kristuse Ihu on ja jääb ühtseks, sest teisiti pole lihtsalt võimalik.

Nüüd aga jääb küsimus, kuidas siis ikkagi selles ühtses Kristuse Ihus pole ühtsust? Miks kristlased omavahel kogu aeg vaidlevad ja – mis siin ikka ilustada – tülitsevad? Kuhu jääb siis see ühtsus?

Mulle tundub, et võimaliku lahenduse annab meie kirjakohas apostli mõte: olge usinad rahuksideme kaudu pidama Vaimu antud ühtsust!

Mis see „rahuside” on? Vastuse annab meile Ef 2:14: „Sest tema [Kristus] on meie rahu, kes on mõlemad liitnud üheks ja lõhkunud maha vaheseina – see tähendab vaenu – oma ihu kaudu.” Kontekstis on mõeldud küll varem antagonistlike juutide ja paganate ühendamist, kuid ma arvan, et seda Kristuses ühte liitmist võib mõista ükskõik milliste vaenujalal olevate inimeste puhul.

Kristuses ühte liitmisest ma juba kõnelesin, kuid nüüd pööran tähelepanu apostli manitsusele või palvele: olge usinad seda Kristuse rahu taotlema.

See tähendab seda, et ka inimene ise peab midagi tegema. Rahu tuleb ka taotleda. Ja see on inimestele kõige raskem ülesanne. Kuidas saavutada rahu, kui üks pooltest rahu ei soovigi? (Näeme seda ju Venemaa-Ukraina sõjas, kus rahu tuleb teha, kuid ei saa, kuna Venemaa pole rahust huvitatud.) Ja siin tuleb nüüd minu arvates mängu panna inimlikud tugevused ja võimed (mis on muidugi samuti Jumala and).

Esiteks tuleb anda inimestele võimalus arvamust avaldada ja end kaitsta. Rahu on ainult näiline, kui inimestel ei lasta öelda seda, mis neil südamel on.

Kuid teiseks ei saa ka jääda nende arvamused kütkeisse: kõik muudkui avaldavad arvamust, kuid neist arvamustest keegi järeltusi ei tee. Tekivad parteid ja sektid, kellel on oma aramus ja ühtsus tekib partei või sektis sees, kuid mitte selles organismis, millesse need parteisse või sektis kuuluvad inimesed tegelikult kuuluvad. Peab suutma näha kaugemale, terviklikumalt: mis on hea Jumala riigile, aga ka sellele riigile ja rahvale, mille liikmed ollakse. Ning hea ka kirikule endale, mis on ju ikkagi laiem moodustis kui sellesse tekkinud parteid ja sektid.

Kaugemale suudab näha aga ainult see, kellel on tervikpilt. Ja antud juhul on see tervikpilt kirikuvalitsusel: neile on antud vastavad õigused ja kohustused. See tervikpilt ei pruugi olla ainuõige ning seda on võimalik ja vajalik korrigeerida. Selleks on meie kirikus sinodaalsed hoovad: inimesed saavad kirikuvalitsusele arupärimisi ja ettepanekuid esitada.

Nõnda eeldab Kristuse rahu pidevat dialoogi ja püüdu üksteist mõista. Võiks ka öelda, et Kristuse rahu eeldab Püha Vaimu vilju, armastust, rõõmu ja rahu ja palju muid. Kui neid vilju pole näha, siis

tuleb oodata ja palvetada, kuni Jumal halastab ja kingib Püha Vaimu, et saaks edasi minna. Kiirustada ei saa, sest kiirustamine on inimlik, kuid ootamine on jumalik.

Nõnda siis arvan, et antud olukorras, kus ühtsus meie kirikus näib olevat kannatada saanud ja on tekkinud rivaalitsemine, tuleks oodata ja palvetada, kuni Issand halastab. Sest Issand on halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ja rikas heldusest ning tõest (2Ms 34:6). Kolmainu Jumal, kelle püha täna tähistame on ka rahu Jumal. Kui otsime Teda, siis leiame rahu.

Aamen.